

Den hellige Frans af Assisi

Af p. Robert Showers OFM Cap. 2004

Hans fader, Pietro di Bernadone, var en velhavende klædehandler fra Assisi. Om hans moder, Pica, er kun lidt kendt, men hun siges at stamme fra en adelig familie fra Provence.

Frans var ud af en større børneflokk. Ved dåben modtog han navnet Giovanni, hvilket hans fader efterfølgende ændrede til Francesco (den franske - på dansk, Frans) af kærlighed til Frankrig.

Frans modtog en elementær skoling fra præsterne i Assisi, selvom han nok lærte mere af troubadourernes skole. Hans skolegang forblev ufuldendt, og selvom han blev inddraget i faderens

forretning, viste han ingen tegn på, at det var købmandens vej, han ville gå.

Ingen elskede de jordiske glæder mere end Frans. Han havde et vittigt sind, sang gerne, glædede sig over prangende klæder og viste sig gerne frem. Man så ofte Frans som anfører for de unge menneskers muntre lag.

Allerede dengang viste Frans en instinktiv sympati for de fattige, og selvom han gerne smed om sig med (faderens) penge, gav han også ofte rundhåndet til de fattige.

Frans modtager reglen Da han var omkring tyve, drog han med byens mænd ud for at kæmpe mod Peruggia i én af disse tilbagevendende skærmydsler mellem de italienske bystater. Assisi tabte ved denne lejlighed, og Frans var blandt dem, der blev taget til fange. Han blev holdt i fangenskab i over et år.

Vel ude af fangenskabet så det ud til, at Frans skulle forfølge en militær karriere. Frans drog ud for at slutte sig til Walter af Brienne, som på den tid lå i strid med kejseren. Natten før han skulle af sted, havde Frans en underlig drøm, i hvilken han blev vist en prangende hal med mange rustninger – alle mærket med Korset, og en stemme sagde til ham, at ”disse er til Dig og Dine soldater.” Frans tog dette som et varsel om, at stor hæder ventede ham i krigen.

På rejsen blev Frans syg, og måtte gøre holdt i Spoleto. Her havde Frans endnu en drøm, hvori stemmen bød ham at vende tilbage til Assisi, hvilket han gjorde. Dette skete i 1205. Frans drog til tider stadig rundt i byens gader med sit gamle slæng, men den unge mand virkede forandret. En dag, da han var ude at ride, stødte han uforvarende på en spedalsk. Synet af dette sygdomsbefængte individ fyldte ham med afsky, og han trak sig

instinktivt tilbage. Noget bød ham dog at gøre noget helt andet. Han steg af hesten, omfavnede og kyssede den syge og gav ham alle de penge, han havde på sig.

Frans giver sin kæpe til en fattig herre Omkring denne tid foretog Frans en pilgrimsrejse til Rom. Pint af de gerrige kollekter, der kunne indsamles ved selve Skt. Peters grav, byttede han tøj med en tigger og stod resten af dagen i horden af fattige ved basilikaens dør for selv at opleve fattigdommens lidelse og ydmygelse. Ikke længe derefter, mens Frans bad foran et gammelt krucifiks i et forfaldent kapel, Skt. Damians, nedenfor Assisi, hørte han en stemme, der sagde, ”Frans, gå hen og byg mit hus op, som du kan se er ved at forfalde.”

Han tog stemmen bogstaveligt, og gik straks hjem til faderens butik, tog alle de klæderuller, han kunne bære og solgte dem på markedet. Pengene ville han give til kapellets genopbygning. Kapellets præst var dog ikke meget for at tage i mod pengene, da han tænkte, det nok ikke var tilladt Frans at give pengene bort, men Frans smed pengene på jorden foran præsten, hvorefter han søgte tilflugt i en hule nær Skt. Damians kapel.

Naturligvis blev faderen rasende, og efter mange hårde ord, slæbte faderen ham hjem og låste ham inde.

Frans’ moder befriede dog sønnen til sidst, og han drog tilbage til Skt. Damians. For at tvinge Frans til at vende tilbage til sit

gamle liv, ville faderen have ham til at frasige sig sin arv. Det havde dog ikke den ønskede virkning. Han proklamerede, at da han nu var gået i Guds tjeneste, stod han ikke længere under de civile love. Derfor blev Frans stillet for biskoppen. Mødet endte med, at Frans tog alle sine klæder af og gav dem til faderen med ordene. ”Hidtil har jeg kaldt dig for min far. Fra nu af vil jeg kun sige far til min Skaber.

Frans vandrede nu ud i bakkerne omkring Assisi, og i Gubbio fik han en kappe, et bælte og en stav af en ven, og han drog nu omkring som tigger.

Tilbage i Assisi gik han fra dør til dør og tiggede om sten til genopbygningen af Skt. Damians kapel. Stenene bar han selv til kapellet, som han langsomt fik genopbygget.

Frans bad foran et gammelt krucifiks i et forfaldent kapel, Skt. Damians, nedenfor Assisi, hørte han en stemme, der sagde, ”Frans, gå hen og byg mit hus op, som du kan se er ved at forfalde Frans genopbyggede på lignende vis to andre forladte kapeller, Skt. Peters, som lå lidt væk fra byen og Santa Maria degli Angeli, der lå på et sted, der kaldes Portiuncula. Samtidig engagerede han sig også i arbejdet med pleje af de spedalske.

En morgen i 1208 deltog Frans i messen i Portiuncula. Dagens evangelium talte direkte til Frans’ hjerte: Gå ud og prædik: Himmeriget er kommet nær! Helbred syge, opvæk døde, gør spedalske rene, driv dæmoner ud. I har fået det for intet, giv det

for intet. Skaf jer ikke guld eller sølv eller kobber i jeres bælder, heller ikke en taske til rejsen eller to kjortler eller sko eller stav. For en arbejder er sin føde værd, Matt.10,7-10. Straks efter messen kastede han sine få jordiske ejendele fra sig: skoene, kappen, vandrestaven og sin pung!

Frans havde endelig fundet sit kald!

Frans af Assisi Han iførte sig nu en grov, ufarvet, ulden tunika, som kun blev båret af den fattigste landbefolkning i Umbrien, og han bandt den med et reb. Denne grove, grålige klædedragt gav senere franciskanerne deres tilnavn: gråbrødrene.

Frans drog omkring på egnen og prædikede omvendelse og ydmyghed overfor Herren, og han fik hurtigt et mindre følge. Alle som én måtte de frasige sig alt deres jordiske gods, iføre sig samme tarvelige klædedragt og tigge sig til dagen og vejen.

Allerede i 1212 bemyndigede pave Innocens III ham og hans dengang elleve følgesvende til at være omvandrende prædikanter i al enkelhed og ydmyghed. Dette var den egentlige begyndelse på Mindrebrødrenes orden (Ordo Fratrum Minorum, OFM).

I 1212 grundlagde Den hellige Clara et kloster for kvinder under Frans' inspiration. Også denne gren af den franciskanske familie har overlevet til i dag, hvor vi kender dem som klarisserne.

Frans havde et stort ønske om at blive missionær blandt saracenerne (muslimerne). Han ville omvende med ord og ikke sværd, som var et almindeligt brugt middel til at omvende ”vantro” med. Skulle det mislykkes at omvende saracenerne, håbede Frans at vinde martyriet.

Frans foran sultanen I 1219 lykkedes det ham at komme til Ægypten, og her fik han foretræde for sultanen, Al-Malik al-Kamil. Sultanen og dennes folk lyttede opmærksomt på Frans, men enden blev dog, at sultanen ikke mente, at han kunne vige fra Allah, men han sendte Frans bort med garanti for hans sikkerhed. Afskedsordene fra sultan al-Kamil til Frans var: ”Bed for mig, at Gud i sin nåde åbenbarer mig den lov og den tro, der behager Ham mest.”

Frans lod sig også inspirere af muslimerne. Bl.a. deres meget tydelige måde at kalde til bøn på, og det fortælles, at den eneste gave, han hjembragte fra missionen var et elfenbenshorn, som muezzinen brugte til at kalde til muslimernes fem daglige bønner. Hornet findes den dag i dag i Assisi.

Udover den højlydte og åbenlyse kalden til bøn, blev Frans også begejstret for muslimernes tradition med at bøje sig i støvet under bønnen. Kort efter hjemkomsten skriver Frans til ordenen og opfordrer til, at man knæler for Altrets sakramente, ikke bare under selve nadveren, men over alt hvor man måtte se det blive båret forbi. Knæfaldet var ikke almindeligt på Frans’ tid, men det indføres i hele Kirken i det fjortende århundrede.

Efterhånden som gruppen omkring Frans voksede, udviklede den sig til en egentlig religiøs orden med så mange medlemmer, at den opdeltes i provinser, og grupper kunne udsendes til andre lande - også til Danmark, hvortil de første franciskanere i 1232 kom vandrede på bare fødder og med dårligt, lappet tøj, og anlagde det første danske franciskanerkloster i Ribe.

Frans får vandet til at komme ud af en klippe for sin hjælper var meget tørstig. For at fastholde ordenens egenart og fællesskab, blev det nødvendigt at have en nedskreven regel (1221). Denne første regel for Mindrebrødrene omskrev Frans selv senere i ordenens første år. Den oprindelige regel er desværre ikke overleveret, men alle kilder tyder på, at den var ganske kort, en enkel bearbejdning af Evangeliernes forskrifter, således som Frans allerede havde valgt det for ordenen.

Alle ordenens medlemmer levede efter samme regel og med Frans som forbillede i hver deres stræben efter at efterligne Kristi liv. Ikke som en modsætning til Den katolske Kirke, men som en uadskillelig del af den. Frans har selv udtalt, at "siden gav Herren mig, og giver mig endnu, så stor en tro til de præster, der lever på Den hellige katolske Kirkes måde, at om end de forfulgte mig, ville jeg dog, for deres vielses skyld, ty til dem. Og om jeg havde visdom som Salomon og traf rundt i sognene stakkels småpræster, så ville jeg dog ikke prædike uden deres tilladelse. Og dem og alle andre præster vil jeg frygte, elske og

ære som mine herrer, og jeg vil ikke se på deres synd, thi jeg ser Guds Søn i dem."

I julen 1223, samme år som ordensregelen var blevet endeligt godkendt af paven, lod Frans et krybbespil opføre i byen Greccio. Komplet med stald, æsel og okse, krybbe og en dukke af Jesus-barnet. Efter at præsten havde forrettet messen, holdt Frans en glødende prædiken over Barnet fra Betlehem, og flere tilstedeværende vidnede senere om, at da Frans tog dukken op af krybben, var det som om den blev levende i Frans' favn.

Julen var i det hele taget Frans yndlingshøjtid, og nogle af hans smukkeste salmer handler netop om Jesus-barnet.

Frans modtaget stigmatiseringen – Kristi sårmærker på hænder, fødder og i siden. Disse sår forblev hos Frans indtil hans død to år senere. Skønt Frans aldrig nåede nogen højere uddannelse, satte han det skrevne ord højt. I et af sine breve til ordenen formaner han bl.a. brødrene til "at hvor de end måtte finde guddommelige ord nedskrevet, så godt de kan, må behandle dem med ærefrygt; og så vidt det er muligt for dem, skal de samle dem og opbevare dem, hvis ikke de opbevares ordentligt, eller de på upassende måde ligger spredt et eller andet sted, og således ærer de Herren i de ord, Han har talt." Frans gik ikke ind for at brødrene skulle oprette studiehuse eller lignende. Risikoen for at brødrene ville blive verdensfjerne og alt for akademiske i deres tilgang til Herren var for stor. Frans prædikede den praktiske, anvendte kristendom på baggrund af Skrifterne. At de

skulle praktisere Kristi budskab med samme åbne sind som et barns.

I 1224 havde Frans trukket sig tilbage for at bede alene i 40 dage på bjerget La Verna i Appenninerne, og i denne periode synes byrden af Kristi lidelser at havde plaget Frans mere end vanligt. Da Frans kom ned fra bjerget, havde han modtaget stigmatiseringen – Kristi sårmærker på hænder, fødder og i siden. Disse sår forblev hos Frans indtil hans død to år senere.

Til sin død bestræbte Frans sig altid på at være den mindste af Mindrebrødrene. Han var hård i sine krav til brødrene, men mild i straffene. Altid var han hårdest i kravene til sig selv, og overfor sig selv mildnede han ikke straffene. Aldrig sparede han sig i bestræbelserne på at bringe Evangeliet ud i verden.

Den hellige Frans er gennem tiderne blevet betegnet som værende alt mellem gal og genial. Tilbage står dog, at denne - ifølge kilderne - ikke synderligt pæne, uudannede "idiota" (sådan betegnede han sig selv), ydmyge og svagelige mand formåede – ikke ved trusler, ikke med penge, ikke med charme, ikke med magt, men gennem sin dybe tro og sit personlige engagement – at skabe en stadig levende, religiøs orden, som uafladeligt arbejder for at udbrede troen på Vor Herre, Jesus Kristus.

Herre, gør mig til et redskab for Din fred.